

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบัน การเขียนสารคดีในหนังสือพิมพ์ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นเพราะเป็นช่องทาง การนำเสนอสิ่งที่เป็นสาระ ความรู้ ความบันเทิง และรายละเอียดปลีกย่อย ซึ่งไม่สามารถ จะบรรจุในข่าวได้

สารคดีในสิ่งพิมพ์ เป็นงานเขียนสร้างสรรค์ชนิดหนึ่งซึ่งแสดงความสามารถของผู้เขียน ในการสื่อความหมายให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการ และเกิดอารมณ์ร่วมกับผู้เขียน ผู้เขียนสารคดีจึงต้องมีจินตนาการ จากความคิดริเริ่มของตนเองสามารถถ่ายทอดความคิดคำนึงได้อย่างสละสลวย แปลก ใหม่ โดยการเลือกใช้ถ้อยคำ ภาษา และข้อมูลที่เสริมสร้างสติปัญญา สร้างความเพลิดเพลินและ ประทับใจให้แก่ผู้อ่านในเวลาเดียวกัน (มาลี บุญศิริพันธ์, 2535)

Section Outlook คือส่วนที่ 3 ของหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ ซึ่งนำเสนอสารคดี ภาษาอังกฤษ หรือ Feature และเป็นส่วนที่เพิ่มขึ้นมาเมื่อประมาณ พ.ศ. 2529 ตามนโยบาย ขององค์กรโพสต์ฉบับลิขซึ่ง จำกัด (มหาชน) ทั้งนี้เพื่อเป็นการดึงดูดผู้รับสาร พร้อมทั้งให้สาระ ความรู้ ความบันเทิง อันจะนำไปสู่การเพิ่มยอดขาย (สนชัย จิราธิวัฒน์ อ้างถึงใน ชันัญชี่ กาญจนอุไร, 2531) โดยในระยะแรกของการเพิ่มส่วนนี้เข้ามานั้นมีนักเขียนนักข่าวเพียง แค่ 4 คน และผู้ที่ดูแลและรับผิดชอบ Outlook Section ในช่วงเวลานั้นคือตั้งแต่ พ.ศ. 2529 ถึง มิถุนายน 2537 คือ พยอม วลัยพัชรา (ซึ่งปัจจุบันได้ลาออกจากบริษัทโพสต์ฉบับลิขซึ่งฯไป ประกอบธุรกิจส่วนตัว) ส่วนผู้ที่เข้ามาดูแลรับผิดชอบ Outlook Section ในขณะนี้ คือ สนิทสุดา เอกชัย ซึ่งดำรงตำแหน่ง Acting Assignment Editor

สำหรับเนื้อหาที่นำเสนอภายใน Outlook Section นั้นประกอบด้วยเรื่องราวเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม สังคม ความบันเทิง สิ่งแวดล้อม สถาปัตยกรรม วิชาการและวิทยาศาสตร์การแพทย์ใหม่ ๆ เป็นต้น ซึ่งพื้นฐานความน่าเชื่อถือของเนื้อหาสารคดีประเภทต่าง ๆ ของ Outlook Section ดังกล่าวข้างต้นนั้น อาจกล่าวได้ว่าน่าจะมีส่วนสืบเนื่องมาจากการที่กิจการหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ มีผู้ก่อตั้งและถือหุ้นเป็นชาวต่างชาติถึง 20 % รวมทั้งได้รับการยกย่องจาก Based Asia Letter-Hong Kong ว่าเป็นหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษที่ดีที่สุดในเอเชีย (พาพร ศิริจินดาพงษ์ 2531) ดังนั้นทัศนคติและความคิดเห็นบางอย่างที่หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์นำเสนอไม่ว่าจะอยู่ในรูปของข่าว บทความ บทวิเคราะห์ โดยเฉพาะสารคดีใน Outlook Section จึงน่าจะเป็นข้อมูลการมองประเด็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความหลากหลายในการมอง ซึ่งทำให้มีความน่าเชื่อถือ และผู้อ่านสามารถได้รับข้อมูลข่าวสารหลายแง่มุม นอกจากนี้การสำรวจประชามติของผู้อ่านหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ขององค์กรที่มีต่อการนำเสนอข่าว บทความ สารคดี และคอลัมน์ต่าง ๆ พบว่า ในปี พ.ศ. 2536 สารคดีของ Outlook Section ได้รับความนิยมมากเป็นอันดับหนึ่ง (สัมภาษณ์ พงษ์เพชร เมฆลอย, 2537)

และเนื่องจาก Outlook Section (2529) ถือกำเนิดมาก่อนคอลัมน์ที่มีลักษณะการเขียนคล้ายกันอย่าง "จุดประกาย" (2536) จากหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ หรือ "Focus" (2532) จากหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า Outlook Section เป็นผู้นำและเป็นต้นแบบทางด้าน การนำเสนอความคิดและประเด็นต่าง ๆ ในรูปแบบของสารคดีหรือ Feature (สัมภาษณ์ พงษ์เพชร เมฆลอย)

อย่างไรก็ตาม สารคดี หรือ Feature นี้ เป็นข้อเขียนที่มีการนำเสนอประเด็นต่าง ๆ ทั้งที่มีผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เป็นข่าว หรือเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และข้อเขียนนี้ยังตอบคำถาม ใคร ทำอะไร ที่ไหน ทำไม และอย่างไร (5w+1H) (Bruce D. Itule & Douglas A. Anderson, 1994) ซึ่งการที่จะผสมผสานองค์ประกอบเหล่านี้เข้าด้วยกันดีแค่ไหนขึ้นอยู่กับความสามารถ (ทักษะ) ความมีไหวพริบ ประสบการณ์ และการฝึกหัดของนักเขียนแต่ละคน (มาลี บุญศิริพันธ์, 2535)

ในการปฏิบัติงานจริงๆ ในแต่ละวันมีเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นมากมายแต่เนื้อหาในหนังสือพิมพ์มีจำกัด เพราะฉะนั้นนักข่าวต้องคัดเลือกบางเหตุการณ์เท่านั้นรวมทั้งยังมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือก ในกรณีของการเลือกประเด็นต่าง ๆ มาเป็นหัวข้อของสารคดีก็เช่นเดียวกัน ซึ่งสุภา ศิริमानนท์ (2535) ได้กล่าวว่าบางครั้งหลักการตามทฤษฎีมักจะขัดแย้งและสวนทางกับหลักการปฏิบัติ เพราะการที่นักข่าวจะตัดสินใจ และเลือกเรื่องราว เหตุการณ์ และประเด็นต่าง ๆ นั้นว่ามีความสำคัญ น่าสนใจ มีค่าต่อสังคม และมีประโยชน์ต่อผู้รับสาร สมควรตีพิมพ์และเผยแพร่ในหนังสือพิมพ์หรือไม่นั้นมีสิ่งที่มีผลตัดสินใจหลายประการได้แก่ ตัวนักข่าวเอง (ซึ่งอาจมีอคติ) เจ้าของ (องค์กร) และผู้อ่าน นอกจากนี้นักข่าวยังอาจต้องเผชิญกับอิทธิพลต่างๆ เช่น จากองค์กรของรัฐ องค์กรการค้าและเอกชน เป็นต้น

จากข้อมูลดังกล่าวมาจะเห็นว่า กว่าจะเป็นสารคดีแต่ละเรื่องใน Outlook Section นั้นต้องผ่านกระบวนการคัดเลือกประเด็น ต้องอาศัยความสามารถของนักเขียนนักข่าว และยังต้องทำงานภายในกรอบของเวลาที่กำหนดไว้ (เนื่องจากเป็น section ที่มีตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันเสาร์) ซึ่งปรากฏว่าการจัดทำสารคดีของ Section นี้ นอกจากสามารถประสบความสำเร็จในแง่ที่มีทีมงานที่ตีพิมพ์ทั้งสามารถจัดทำสารคดีได้ทันเวลาแล้ว ยังพบความสำเร็จในแง่ที่เป็นที่นิยมของผู้อ่านดังได้กล่าวมาอีกด้วย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษากระบวนการการทำงานของนักเขียนนักข่าว Outlook ซึ่งทำงานร่วมกันเป็นทีมโดยเน้นการศึกษาไปที่การจัดระบบการทำงานและกระบวนการเขียนสารคดีภาษาอังกฤษ หน้า 1 (Front Page Feature) ว่า กว่าจะสารคดีภาษาอังกฤษหน้า 1 แต่ละเรื่องจะถูกตีพิมพ์และเผยแพร่ นักเขียนนักข่าว Outlook มีกระบวนการการทำงานอย่างไร จะต้องเผชิญปัญหาและข้อจำกัดอะไรบ้าง และนักเขียนนักข่าวมีวิธีการแก้ไขปัญหาและข้อจำกัดต่าง ๆ เหล่านั้นอย่างไร เพราะการทำสารคดี โดยเฉพาะสารคดีภาษาอังกฤษนั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นเรื่องยาก ซึ่งต้องการปัจจัยหลายอย่างท่ามกลางการแข่งขันทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีในยุคสังคมข่าวสาร และประการสำคัญนักเขียนนักข่าวจะต้องนำเสนอสารคดีอย่างต่อเนื่องและเป็นประจำตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันเสาร์ดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น

ปัญหาการนำวิจัย

1. กระบวนการการทำงานของนักเขียนนักข่าว Section Outlook มีลักษณะอย่างไร และหลักเกณฑ์ในการกำหนดพิจารณา การเลือกสรร และการประเมินคุณค่าของประเด็นต่าง ๆ ของนักเขียนนักข่าวประกอบไปด้วยอะไรบ้าง
2. ปัญหาและข้อจำกัดของนักเขียนนักข่าว Section Outlook ประกอบไปด้วยอะไรบ้าง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงกระบวนการการทำงานของนักเขียนนักข่าว Section Outlook
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหา และข้อจำกัดรวมทั้งวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวของนักเขียนนักข่าว Section Outlook ในการนำเสนอสารคดีหน้า 1

ขอบเขตของการวิจัย

เนื่องจากภายใน Section Outlook ประกอบไปด้วยเนื้อหาดังต่อไปนี้ สารคดีหน้า 1 หรือที่เรียกว่า Front Page Feature การ์ตูน ข่าวดวงสังคม (Society) คอลัมน์ ของ Miss Anne และ Miss Manner (คอลัมน์ตอบปัญหาชีวิต) ข่าวประชาสัมพันธ์ (Snip) การพยากรณ์ดวงชะตา และสารคดีหน้าหลัง หรือ Back Page Feature ซึ่งในงานวิจัยนี้จะทำการศึกษาในส่วนของสารคดีหน้า 1 (Front Page Feature) และศึกษาเฉพาะนักเขียนนักข่าวประจำเท่านั้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สะท้อนให้เห็นถึงระบบและกระบวนการการทำงาน รวมทั้งขั้นตอนการทำงานและขั้นตอนการเขียนหน้าสารคดีหน้า 1 ของนักเขียนนักข่าว Section Outlook จากหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษที่ดีที่สุดในประเทศไทย
2. เสนอแนะหลักเกณฑ์และความสัมพันธ์ของการเลือกประเด็นต่าง ๆ ของนักเขียนนักข่าว Section Outlook เพื่อที่จะเขียนเป็นสารคดีและนำเสนอแก่ผู้อ่าน
3. ใ้แนวทางในการแก้ไข และข้อขัดข้องของการทำงาน และการเขียนสารคดีของนักเขียนนักข่าว Section Outlook

นิยามศัพท์

1. หนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษ หมายถึง หนังสือพิมพ์ที่นำเสนอข่าวสารทั้งภายในและภายนอกประเทศ บทความเสนอความคิดเห็น และสารคดีซึ่งจัดพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษและจำหน่ายเป็นรายวัน ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ใช้หนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษบางกอกโพสต์
2. Section Outlook หมายถึง ส่วนที่สามของหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ซึ่งนำเสนอเกี่ยวกับ สังคม ศิลปะ วัฒนธรรม ความบันเทิง สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์การแพทย์ และวิทยาการใหม่ ๆ เป็นต้น
3. Feature หมายถึง บทความที่เด่นและสำคัญในหนังสือพิมพ์ซึ่ง Feature นี้มีลักษณะเด่นอยู่ 2 ประการ คือ การเน้นจุดเด่นของเนื้อเรื่องในสารคดีและความเด่นของตัวเรื่อง ซึ่ง Feature นี้ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของสารคดี (Non-Fiction) และนอกจากการเน้นจุดเด่นในเนื้อเรื่อง และความเด่นของตัวเรื่อง ตลอดจนการเร้าอารมณ์และความรู้สึกแล้ว Feature มีลักษณะเหมือนสารคดีทั่ว ๆ ไป ซึ่งเกิดขึ้นมาเพื่อสนองความต้องการของผู้อ่านหนังสือพิมพ์ และนิตยสาร ซึ่งต้องการเรื่องง่าย ๆ ไม่สลับซับซ้อน ไม่จริงจังจนน่าเบื่อหน่ายการเน้นจุดเน้นในเนื้อเรื่องก็เพื่อไม่ให้ผู้อ่านสับสน เพื่อให้เกิดอารมณ์อย่างใดอย่างหนึ่งเป็นพิเศษส่วนการสำคัญความเด่นของตัวเรื่องก็เพื่อสร้างความดึงดูดใจแก่ผู้ซื้อตั้งแต่แรกเห็น (สุกัญญา ตีระวนิช, 2530: 605-7)
4. นักเขียนนักข่าว Section Outlook หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่เป็นทั้งผู้สื่อข่าวและนักเขียน ในการหาข้อมูลเรื่องราวและประเด็นต่าง ๆ เพื่อที่จะนำเอาสิ่งเหล่านั้นกลับมาเขียนและนำเสนอแก่ผู้อ่าน ซึ่งในงานวิจัยนี้ สามารถแบ่งนักเขียนนักข่าว Section Outlook ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเขียนอาวุโส (Senior Writer/Reporters) และกลุ่ม นักเขียนนักข่าวน้องใหม่ หรือนักเขียนนักข่าวรุ่นน้อง (Junior Writer/Reporters)
5. กระบวนการการเขียนสารคดีของนักเขียนนักข่าว Section Outlook หมายถึง กระบวนการเขียนสารคดีที่เริ่มตั้งแต่

5.1 การประชุมเลือกประเด็น

5.2 การมอบหมายงานเขียนสารคดีและความรับผิดชอบแก่นักเขียนนักข่าว

5.3 การตรวจสอบงานเขียนสารคดีก่อนตีพิมพ์

6. ปัจจัย ในงานวิจัยนี้หมายถึง สิ่งที่มีผลกระทบต่อกระบวนการการทำงานของนักเขียนนักข่าวอย่างไรก็ตาม "ปัจจัย" ในที่นี้มีได้มีผลหรือทำให้กระบวนการการทำงานของนักเขียนนักข่าวต้องเบี่ยงเบนหรือล้มเลิกไป ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบโดยตรง และ ปัจจัยที่ส่งผลทางอ้อม